

La questione dell'umanesimo tra memoria e progetto

A humanizmus problémája a múlt és a jövő fényében

Il prossimo congresso della *Association des Sociétés de Philosophie de Langue Française*, dedicato al tema «Le même et l'autre – Identité et différence», sarà celebrato a Budapest presso l'Università ELTE dal 29 agosto al 2 settembre 2006. Nel quadro di tale congresso, una tavola rotonda avrà luogo presso l'Istituto Italiano di Cultura, il prossimo 30 agosto dalle ore 17,00 alle 19,00 sul tema: La questione dell'umanesimo tra memoria e progetto. Sarà occasione di dialogo tra esponenti di culture diverse: Walter Tega, presidente, Pierre Magnard, Remo Bodei, Rarivomanantsoa Lala, Maurizio Malaguti.

A Francia Filozófiai és Nyelvészeti Társaságok Szövetségének követező kongresszusán a választott témát, – Le même et l'autre – Identité et différence (Ugyanaz és más – Azonosság és különbözőség) – Budapesten, az Eötvös Lóránd Tudományegyetemen fogják megvitatni a résztvevők. A rendezvény időpontja 2006. augusztus 29. és szeptember 2. A kongresszus keretében az Olasz Kultúrintézetben is lesz egy kerekasztal-beszélgetés augusztus 30-án 17.00 és 19.00 óra között. Ennek témája: Különböző kultúrák képviselői közötti párbeszédet várunk, melynek résztvevői lesznek: Walter Tega, Pierre Magnard, Remo Bodei, Rarivomanantsoa Lala és Maurizio Malaguti.

Azt mondják, minden dolognak a mértéke maga az ember; valójában a dolgoknak semmilyen értéke nincs, ha azok nem kapcsolódnak az emberi érzékeléshez és tudathoz. De talán még inkább igaz az, ahogy azt Szokratész tanúsítja, hogy az embernek magának is szüksége van arra, hogy megmértessék azokkal az eszmékkel, melyek lehetővé teszik számára, hogy saját létezésének értékéhez felőlni legyen képes. Pico della Mirandola úgy látta, hogy az ember lényege a saját szabadsága maga: szabadságunkban áll úgy élni, mint egy szörnyeteg, de szabadok vagyunk abban is, hogy olyanok legyünk, mint az angyalok. Persze nem tudunk olyan halhatatlanok lenni, mint az angyalok, úgy, mint ők, repülni sem vagyunk képesek, de lehetünk hozzájuk hasonlóan lélekben átláthatóak, ami nem más, mint másoknak átadni ajándékként azt, amit mi is ajándékba kaptunk. Mi, emberek, mindannyian egy sajátos kis mikrokozmosz vagyunk, hiszen nyitva állunk a végtelen világegyetem előtt. Az ismereteken keresztül az egész létezés tükröződik vissza bennünk: *anima est quodammodo omnia*. A nemes szegénység nem engedi, hogy bármilyen igazságot véglegesnek és megkérdőjelezhetetlennek fogadjunk el, határtalan nyitottság van tehát bennünk a Logos iránt, mely tudás a legvadabb reményeinek feladására is készítheti az embert.

Az egész világunk a szélsőségek számtalan variációjának összessége: igazság és szabadság, békevágy és harc a rosszal szemben, szilárd meggyőződés és gyengéd figyelem mások érzékenységére, szigorú vonalvezetés a tudományban, ugyanakkor nyitottság a misztériumok titokzatosságára és sorolhatnánk az ellentétpárokat a végtelenségig. Tehát a szokásos politikai tárgyalások, közvetítések során is olyan fáradtságos utakkal kísérletezünk, melyek még megvalósíthatók. A nagy civilizációk azonban mégsem a kompromisszumokból születnek: a sötétbe zárt völgyekben a hegygerinc útjai törnek fel a csúcs felé, ahol viszont már minden egymáshoz közelít.

Société Hongroise de Philosophie de Langue Française – Magyarországi Francia Nyelvű Filozófiai Társaság

Association des Sociétés de Philosophie de Langue Française (A.S.P.L.F.)

Institut de Philosophie de la Faculté des Lettres de l'Université ELTE de Budapest – ELTE BTK Filozófia Intézet Budapest HONGRIE

XXXIème Congrès de l'Association des Sociétés de Philosophie de Langue Française

LE MÊME ET L'AUTRE IDENTITÉ ET DIFFÉRENCE

Budapest 2006

ASPLF

Université ELTE de Budapest – Hongrie
Mardi 29 août – samedi 2 septembre 2006

Seconde circulaire

Si è detto che l'uomo è misura di tutte le cose; in effetti, nulla ha valore se non in rapporto alla sensibilità e alla coscienza. Ma forse è ancora più vero che, secondo la testimonianza di Socrate, l'uomo stesso attende di rapportarsi a principi che gli consentano di maturare quanto valore della sua stessa esistenza. Pico della Mirandola ha visto che l'essenza dell'uomo è la sua stessa libertà: siamo liberi di vivere come i bruti e liberi di essere come gli angeli. Certo, non simili alla vita immortale degli angeli né al loro irraggiungibile volo, ma assimilati alla loro trasparenza spirituale che è libertà di trasmettere in dono ciò che in dono è ricevuto. Siamo «microcosmo» perché aperti all'universo infinito. In virtù della conoscenza, tutta l'esistenza si riflette in noi: anima est quodammodo omnia. La nobile povertà di non tenersi ad alcuna determinazione quale verità definitiva, ci costituisce in apertura illimitata verso il Logos cui si levano le nostre speranze più audaci.

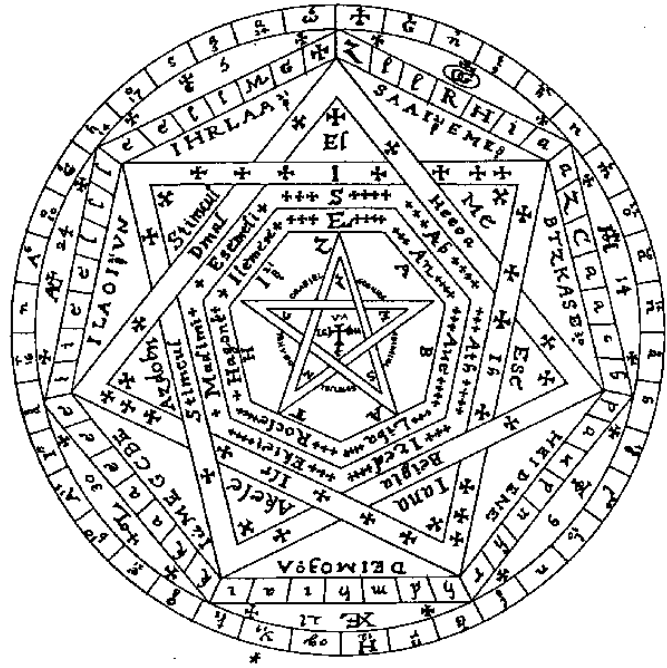
Tutto il nostro mondo si apre in polarità innumerevoli: giustizia e libertà, volontà di pace e lotta di resistenza al male, fermezza di convincimenti e mite attenzione alle sensibilità degli altri, rigore nei percorsi scientifici ed apertura al mistero, e così via illimitatamente. Si tentano allora vie faticose che sembrano possibili nell'ambito delle abituali mediazioni politiche. Ma le grandi civiltà non nascono dai compromessi: tra le valli chiuse nell'ombra, si innalzano le vie dei crinali che salgono al vertice in cui tutto converge.

Il tempo genera e consuma in ritmi senza fine. Nel periodo ancora aurorale della filosofia, Anassimandro ha visto che tutte le singole esistenze pagano il loro debito di giustizia l'una all'altra nell'inarrestabile divenire di nascita e morte. Ma noi non siamo perduti, perché sorge in noi la memoria dell'essere che è verità. Al di là delle scienze, possiamo riconoscere l'Origine prima nel rifrangersi delle forme infinite del mondo, possiamo accoglierla in noi quale raggio vibrante in cui è generato il cuore immortale di ogni anima. Noi siamo accolti a far parte del destino dell'essere che viene alla verità, siamo «prismi» in cui si rifrange, in molteplicità di forme, l'atto primo che nel suo altissimo Nome è Forma di ogni forma.

Siamo «spiriti» perché generati dallo spirare originario dell'essere che ci pone *uti singuli* nel nome eletto e dato a ciascuno. Dall'esperienza della natura cogliamo le sillabe prime per dire il bene e il male, il cielo e la terra, la vita e la morte. La storia passa avanti alla natura e diviene parola e discorso. Ma c'è un senso, c'è un fine ultimo cui tendere con tutto il cuore? Tutto sembra sconsolatamente uguale da sempre, *nihil sub sole novi*, mentre muta senza posa ciò che è occasionale soltanto, come avviene nella risacca sulla riva al mare. E tuttavia, in sussulto di gioia, irrompe tra noi il dono profetico. L'essere non è il tutto in cui si sommano, si integrano e si dissolvono cose innumerevoli, ma è vertice d'intensità infinita, al di là degli opposti: sovrasta l'altezza dei monti da cui viene l'impeto ai fiumi e si apre accogliente più ancora del mare in cui trova riposo ogni corsa. L'essere non è silenzio: è Parola ancor non udita che viene a noi nel rifrangersi di tutti i diversi chiamati alla pace. C'è un umanesimo della «tolleranza» cui va ogni giusto tributo di benedizione a fronte di tante violenze che hanno offeso e sfigurato le nostre più belle città; e c'è l'umanesimo del «rispetto» che, in paziente *paideia* di pace, apre le vie della verità, fin che si compia il destino dato a ciascuno.

Maurizio Malaguti

Maurizio Malaguti

Az idő végtelen ritmusban keletkezik és fogy el. A filozófia keletkezésének hajnalán Anaximandrosz azt látta, hogy minden egyes létező lény lerója tartozását az igazságosság oltárán, egyik ember a másoknak a születés és a halál feltartóztathatatlan egymásutániságában. De mégsem vagyunk elveszettek, mert felébred bennünk a létezés emlékezete, és ez maga az igazság. A tudományon túl elismerhetjük a végtelen világ formáinak felbomlása előtti Eredet létezését, befogadhatjuk magunkba, mint egy vibráló fénycsóvát, mert ebben jön létre minden emberi lélek halhatatlan szívének gezése. Arra születünk, hogy részei legyünk a létezés megvalósuló végzetének, prizmák vagyunk, melyen a formák sokféleségében visszatükröződik az első pillanat, a magasztos Név, és ez egyben minden formák Formája.

Mi a szellem vagyunk, mert a létezés eredendő kimúlása hozott létre minket, így leszünk egyediek, uti singoli, mindenki a kapott és választott nevével. A természetben szerzett tapasztalásokból tanuljuk meg az első szótagokat, melyekkel kimondjuk a szavakat, a jót és rosszat, az eget és a földet, az életet és a halált. A történelem a természet elé tolakszik, és így lesz a szavakból mondat és beszéd. De van valamilyen irány, van valamilyen végző cél, amerre igyekeznünk kellene teljes szívünkkel? Minden annyira egyformának, öröktől fogva azonosnak tűnik, *nihil sub sole novi*, semmi új nincs a nap alatt, csak az változik pózolás nélkül, ami alkalmi és átmeneti, mint a hullámtörés a tenger partján. Mindazonáltal, az örömtől való remegésben betoppan közénk a profétikus ajándék. A létező ember nem csak az, amiben összefoglalják, amibe integrálják, vagy a számtalan dolog, amiben földoldódik, de maga a csúcs, a végtelen intenzitás, az ellentéteken túli lény: fölé magasodik a hegyeknek, ahonnan erednek a folyók, befogadóbb, mint a tenger, melyben a futó víz végre nyugalomra lel. A létező ember nem csönd, de maga a még nem hallott Szó, mely mindazokon át ér el megtörve hozzánk, akik békére vágnak. Létezik a tolerancia humanizmusa, mely helyesen kiérdemel minden áldást a legszebb városainkat ért sok sértéssel, erőszakkal megcsönkítésére irányuló törekvéssel szemben. Létezik a tisztelet humanizmusa, mely a béke iránti türelmes vágy közepette megnyitja az igazság útjait, hogy végül is mindenki beteljesíthesse a neki szánt végzetet.

On 30 August at 17.00, The Italian Institute of Culture will host a round table on The question of Humanism between memory and project. The round table will be conducted as an adjunct of a larger meeting organized by the Association des Sociétés de Philosophie de Langue Française. Even today the philosophical tradition of Humanism can generate perspectives of tolerance and respect in the light of truth and peace.